

Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών Ενημερωτικό Σημείωμα

Δημοσιεύματα περί παράνομων επαναπροωθήσεων
μεταναστών-προσφύγων από την Ελλάδα προς την Τουρκία

Συντονιστής Ερευνητικής Ομάδας

Ιπποκράτης Δασκαλάκης

Αντιστράτηγος ε.α.

Ερευνητική Ομάδα Μεταναστευτικού-Προσφυγικού (ΕΡ.Ο.ΜΕ.Π)

Σεπτέμβριος 2020

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Δημοσίευμα Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Border Violence»	3
Δημοσίευμα Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Aegean Boat Report»	4
Δημοσίευμα των New York Times	5
Δημοσίευμα της ΜΚΟ «Human Rights Watch»	6
Επίλογος.....	7

Εισαγωγή

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του Ιουλίου και του Αυγούστου 2020, η Ελλάδα κατηγορείται ότι πραγματοποιεί παράνομες επαναπροωθήσεις προσφύγων και μεταναστών, που επιχειρούν να εισέλθουν παράτυπα στην ελληνική επικράτεια από την Τουρκία, μέσω των θαλάσσιων συνόρων στο Ανατολικό Αιγαίο.

Δημοσίευμα Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Border Violence»

Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Border Violence» σε δημοσίευμα της την 21/8/2020, παρουσιάζει οπτικοακουστικό υλικό σύμφωνα με το οποίο υποστηρίζει ότι, ναυτική μονάδα του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής (ΛΣ-ΕΛΑΚΤ), πραγματοποίησε παράνομη επαναπροώθηση μικρού σκάφους, το οποίο έφερε μετανάστες και πρόσφυγες¹. Ωστόσο, από το υλικό αυτό, καθώς και από την γεωγραφική ανάλυση που παρουσιάζεται, διαφαίνεται απλά μία μονάδα του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ, η οποία βρίσκεται ακριβώς στο σημείο του θαλάσσιου διασυνοριακού σημείου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας Νότιοανατολικά της Λέσβου και παρατηρεί το σκάφος που φέρει τους μετανάστες-πρόσφυγες.

(Σημείο στο οποίο έλαβε χώρα το περιστατικό σύμφωνα με την ΜΚΟ)

Αξίζει να σημειωθεί ότι, μη διασταυρωμένες πληροφορίες που δημοσιεύει σε ανοικτές πηγές πληροφόρησης η ανωτέρω ΜΚΟ, αναδημοσιεύονται τακτικά από τα Social Media του τούρκου Υπουργού Εξωτερικών². Επιπλέον, μελετώντας στοιχεία που δημοσιεύει η ΜΚΟ στην ιστοσελίδα της³, διαπιστώνουμε ότι, **οι συνεργάτες της είναι άλλες γερμανικές και ισπανικές ΜΚΟ**, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες του λεγόμενου “Βαλκανικού διαδρόμου”, με σκοπό την υποστήριξη της μετακινήσεις των μεταναστών-προσφύγων προς την κεντρική Ευρώπη.

¹ «BVMN Visual Investigation: Analysis of Video Footage Showing Involvement of Hellenic Coast Guard in Maritime Pushback», ιστοσελίδα borderviolence.eu, 21/8/2020.

² «Greece latest: Lesbos residents try to stop migrants from disembarking», ιστοσελίδα euronews.gr, 1/3/2020.

³ «BVMN PARTNERS», ιστοσελίδα borderviolence.eu, Available at 4/9/2020.

BVMN PARTNERS

BVMN works through a democratic and horizontal management, in which each NGOs (or partner) is involved in different areas and carries out several tasks:

- A group of NGOs which works on reporting (collecting pushback cases): **No Name Kitchen, Collective Aid, Escuela con Alma, Re:Ports Sarajevo, Josoor**
- A group of NGOs which dedicates its effort to the advocacy strategy: **Are You Syrious, Centre for Peace Studies, Info Kolpa, Mobile Info Team, Mare Liberum.**
- **Rigardu**, a German-based NGO which is responsible for the management and administrative coordination and forms the legal frame for the Network.

(Συνεργάτες της ΜΚΟ)

Δημοσιεύματα, της ανωτέρω ΜΚΟ, αναδημοσιεύει συχνά το γερμανικό ενημερωτικό δίκτυο Deutsche Welle, πραγματοποιώντας μάλιστα συνεντεύξεις σε, κατά δήλωσή τους, επαναπροωθημένους μετανάστες-πρόσφυγες από την Ελλάδα στην Τουρκία⁴.

Δημοσίευμα Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Aegean Boat Report»

Ανάλογο δημοσίευμα, της ΜΚΟ Aegean Boat Report, το οποίο αναδημοσιεύθηκε από την ιστοσελίδα Εφημερίδα των Συντακτών⁵, υποστηρίζει ότι πραγματοποιήθηκε επαναπροώθηση μεταναστών από το Φαρμακονήσι προς την Τουρκία, ωστόσο και πάλι δείχνει μονάδα του ΛΣ-ΕΛΑΚΤ η οποία βρίσκεται στην Ελληνική πλευρά του θαλάσσιου διασυνοριακού σημείου με την Τουρκία, έως ότου η τουρκική ακτοφυλακή συλλέγει το πλοiάριο των μεταναστών-προσφύγων από τα τουρκικά χωρικά ύδατα.

(Φωτογραφικό υλικό ιστοσελίδας efsyn.gr)

Την 6/8/2020, ο γερμανός Υφυπουργός Άμυνας Πέτερ Τάουμπερ, σε απάντηση του σε ερώτημα γερμανού βουλευτή δήλωσε ότι, το πλήρωμα του εφοδιαστικού σκάφους «Berlin» που ηγείται της Μόνιμης Ναυτικής Δύναμης 2 του NATO στο Αιγαίο, παρακολούθησε στις

⁴ «Μαρτυρίες: Η Ελλάδα κάνει παράνομες επαναπροωθήσεις», ιστοσελίδα dw.com, 21/5/2020.

⁵ «Νέα επαναπροώθηση προσφύγων έξω από το Φαρμακονήσι», ιστοσελίδα efsyn.gr, 10/8/2020.

19 Ιουνίου περιστατικό παράνομης επαναπροώθησης μεταναστών από την Χίο προς τα τουρκικά χωρικά ύδατα⁶.

Δημοσίευμα των New York Times

Την 14/8/2020, δημοσίευμα των New York Times⁷, του Patrick Kingsley και του Karam Shoumalı, κατηγορεί ευθέως την Ελλάδα ότι, κατά του τελευταίου μήνες του 2020 έχει πραγματοποιήσει παράνομες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία, 1.000 μεταναστών και προσφύγων. Το δημοσίευμα δεν μας παρέχει τις πηγές του και αναφέρει ότι στηρίζεται σε δύο ακαδημαϊκές έρευνες άγνωστων ερευνητών και σε στοιχεία της τουρκική ακτοφυλακής.

Since March, at least 1,072 asylum seekers have been dropped at sea by Greek officials in at least 31 separate expulsions, according to an analysis of evidence by The New York Times from three independent watchdogs, two academic researchers and the Turkish Coast Guard. The Times interviewed survivors from five of those episodes and reviewed photographic or video evidence from all 31.

(Οι πηγές του δημοσιεύματος των New York Times)

Ο Patrick Kingsley είναι δημοσιογράφος συνεργαζόμενος με τους New York Times, **με βάση το Βερολίνο**. Έχει εργαστεί στην Μέση Ανατολή για την Βρετανική The Guardian και έχει γράψει βιβλίο με τίτλο «The New Odyssey» που αφορά τις συνθήκες και δεδομένα σχετικά με τους πρόσφυγες που μετακινούνται προς την Ευρώπη⁸.

Ο Karam Shoumalı είναι ανταποκριτής των New York Times, **με βάση την Κωνσταντινούπολη**. Γράφει βιβλία και δημοσιεύει συχνά άρθρα για την μετανάστευση σύριων προσφύγων και μεταναστών προς την κεντρική Ευρώπη.

Στο ανωτέρω δημοσίευμα, δόθηκε επίσημη απάντηση από τον Έλληνα Υπουργό Μεταναστευτική Πολιτικής κ. Νότη Μηταράκη, με δελτίο την 15/8/2020⁹, στο οποίο αναφέρει ότι:

«Η Ελλάδα εφαρμόζει μια αυστηρή αλλά δίκαιη μεταναστευτική πολιτική και σέβεται απολύτως τις υποχρεώσεις της που πηγάζουν από το διεθνές δίκαιο. Το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή έχει διασώσει, τα τελευταία χρόνια, δεκάδες χιλιάδες ζωές στο Αιγαίο Πέλαγος και χάρη στις προσπάθειες του, το 2020, είχαμε μόνο ένα θανατηφόρο συμβάν.

⁶ «Το Βερολίνο καταλογίζει στην Αθήνα παράνομες επαναπροωθήσεις», ιστοσελίδα dw.com, 11/8/2020.

⁷ «Taking Hard Line, Greece Turns Back Migrants by Abandoning Them at Sea», ιστοσελίδα <https://www.nytimes.com/>, 14/8/2020.

⁸ [nytimes.com/by/patrick-kingsley](https://www.nytimes.com/by/patrick-kingsley)

⁹ «Δελτίο Τύπου- Απάντηση σε δημοσιεύματα ξένου τύπου», ιστοσελίδα migration.gov.gr/, 15/8/2020.

Παρά τις προσπάθειες της Τουρκίας να εργαλειοποιήσει την μεταναστευτική κρίση, και παρά την πανδημία του κορωνοϊού, συνεχίζουμε να παράσχουμε άσυλο σε όσους το δικαιούνται. Και σήμερα η χώρα μας φιλοξενεί 160 χιλιάδες πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.

Την ίδια στιγμή, θα συνεχίσουμε να προστατεύουμε σθεναρά τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως προβλέπεται από την Εθνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Αρνούμαστε κατηγορηματικά ισχυρισμούς που διατυπώνονται για το αντίθετο. Σημειώνουμε ότι η Τουρκική Ακτοφυλακή αναφέρεται ως πηγή.

Συμπληρωματικά, επισημαίνουμε ότι από τις συνεντεύξεις που δημοσιεύονται από πρόσφυγες, οι οποίοι τώρα διαμένουν στην Τουρκία, δεν προκύπτουν στοιχεία ότι τα πρόσωπα αυτά διατρέχουν κίνδυνο στην Τουρκία και κατά συνέπεια δύνανται να αιτηθούν διεθνούς προστασίας εκεί.»

Δημοσίευμα της ΜΚΟ «Human Rights Watch»

Σύμφωνα με δημοσίευμα¹⁰ της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Human Rights Watch», το οποίο έχει επιμεληθεί η ερευνήτρια Eva Cosse, το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ πραγματοποιεί κατά εξακολούθηση το τελευταίο χρονικό διάστημα, παράνομες επαναπροωθήσεις από την Ελλάδα προς την Τουρκία, στην ευρύτερη περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου. Επιπλέον στο δημοσίευμα αναφέρεται ότι η Ελλάδα μεταφέρει από την ελληνική ενδοχώρα μετανάστες και πρόσφυγες στα Ελληνοτουρκικά σύνορα και του προωθεί παράνομα πίσω στην Ελλάδα. Το δημοσίευμα παραθέτει μία φωτογραφία που δόθηκε στην δημοσιότητα από τις τουρκικές αρχές και αφήνει υπόνοια ότι πρόκειται για μετανάστες και πρόσφυγες οι οποίοι δεν διασώθηκαν από το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ.

The Greek Coast Guard has been accused of using rescue equipment - namely inflatable, motorless life rafts - to leave asylum seekers and migrants adrift in open water close to the Turkish sea border. May 25, 2020 © 2020 Turkish Coast Guard

(Φωτογραφία του ανωτέρω αναφερόμενου δημοσιεύματος)

¹⁰ «Greece is still denying migrant pushbacks», ιστοσελίδα hrw.org, 21/8/2020.

Πηγές του ανωτέρω δημοσιεύματος είναι, σύμφωνα με την συντάκτρια, το δημοσίευμα των New York Times της 14/8/2020, στο οποίο αναφερθήκαμε παραπάνω, ένα δημοσίευμα της τουρκική Daily Sabah¹¹, το οποίο επαναδημοσιεύει παλαιότερα άρθρα «Human Rights Watch»¹² καθώς και το επίμαχο άρθρο των New York Times της 14/8/2020, καθώς και όπως αναφέρει προσωπικές συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε μετανάστες και πρόσφυγες, χωρίς να δίνονται περαιτέρω πληροφορίες για το μέρος, τις εθνικότητες, τα ονόματα των ατόμων κ.τ.λ.

Η Eva Cosse, είναι ερευνήτρια που δραστηριοποιείται στην Αθήνα, με σκοπό την καταγραφή φαινομένων αστυνομικής βίας και παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταναστών και προσφύγων. Έχει εργαστεί στο γραφείο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει σπουδάσει νομικά στην Γαλλία¹³.

Επίλογος

Από την εξέταση των μέχρι στιγμής δημοσιευθέντων στοιχείων δεν προκύπτει ουδεμία απόδειξη διενέργειας επιχειρήσεων επαναπροωθήσεις προσφύγων και μεταναστών από ουδεμία κρατική υπηρεσία του ελληνικού κράτους. Τα προβαλλόμενα από ορισμένα ΜΜΕ ως «αδιάσειστα στοιχεία» αφορούν μη τεκμηριωμένες μαρτυρίες και μεμονωμένα φωτογραφικά στιγμιότυπα ή video χωρίς καμία ένδειξη παράνομης ενέργειας εκ μέρους των ελληνικών σωμάτων ασφαλείας. Οι πηγές προέλευσης όλων αυτών των ανυπόστατων δημοσιευμάτων είναι μικρός αριθμός ΜΚΟ με διαφοροποιημένα κατά περίπτωση κίνητρα αλλά και ενδεχόμενη χειραγώγηση τους ή στην καλύτερη περίπτωση, παραπλάνηση τους εκ μέρους της τουρκικής πλευράς. Παρά το αβάσιμο των κατηγοριών απαιτείται η συνεχής ελληνική εγρήγορση αφενός αποφυγής δυσάρεστου επεισοδίου στις πραγματικά δύσκολες συνθήκες των επιχειρήσεων φύλαξης των θαλασσίων συνόρων αλλά και επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης και αφετέρου αξιόπιστης αντίκρουσης παρόμοιων ανυπόστατων δημοσιευμάτων. Η ελληνική προσπάθεια δεν θα πρέπει να εστιαστεί στην αντιμετώπιση ανάλογων δημοσιευμάτων αλλά στην προβολή των πραγματικών αιτίων και υποκινητών αυτών προσπαθειών παραβίασης των ελληνικών συνόρων.

¹¹ «Greece denies migrant pushbacks despite evidence by rights group», ιστοσελίδα dailysabah.com, 22/8/2020.

¹² «Greece: Investigate Pushbacks, Collective Expulsions», ιστοσελίδα hrw.org, 16/7/2020.

¹³ hrw.org/about/people/eva-cosse